

Amèrica en blanc i negre

Ser racista als Estats Units és il·legal. Però la població negra encara és víctima d'uns estereotips similars als de l'any 1968, quan Martin Luther King, el líder negre dels drets civils, va ser assassinat a Memphis. Aquesta setmana fa justament trenta anys.

A Washington la línia "blava" del metro uneix l'aeroport i el Pentàgon amb el centre, i va a morir als barris de l'altre cantó, a l'est de la ciutat. Fa poques setmanes, anava assegut al metro tot llegint el diari, quan, de sobte, em va passar pel cap que m'havia equivocat. Vaig aixecar els ulls i ho vaig poder confirmar sense necessitat de demanar-ho a ningú ni d'haver-me d'esperar a veure el cartell de l'estació següent: tots els passatgers tenien un color de pell diferent del meu. Això volia dir, doncs, que viatjava en direcció contrària, cap el "barri dels negres", cap el que aquí en diuen "la jungla".

Aquest fenomen, amb característiques geogràfiques diferents, no és exclusiu de Washington. Es troba a la pràctica totalitat de les ciutats on hi ha població de color. A Nova York, Xicago, Filadèlfia, Baltimore, Detroit, Los Angeles, Cleveland o Atlanta. O a moltes altres de més petites. La gent hi viu per barris, els rics amb els rics, i els pobres amb el pobres. Com a tot arreu del món, em direu. Efectivament, teniu raó. La diferència és que aquí, als Estats Units, la classe social té un color determinat. La classe social ve, sovint, predeterminada per la raça.

Ben lluny del somni. Aquesta setmana fa trenta anys que el líder negre dels drets civils, el pastor protestant Martin Luther King, va ser assassinat a Memphis, Tennessee. Cinc anys abans havia pronunciat a Washington, al peu del

monument a Lincoln, no gaire lluny de la línia blava del metro, aquelles famoses paraules que l'han immortalitzat: "...I have a dream..." "... Somio que, un dia, aquesta nació posarà en pràctica el seu principi fundacional, una veritat que parla tota sola: tots els homes hem estat creats iguals..." L'aniversari és un bon moment per a recordar i comparar les dues cares d'una de les realitats

Un de cada tres negres entre vint i vint-i-nou anys als Estats Units es troba detingut, a la presó o en llibertat condicional.

del país més important del món.

Tres vegades aquests últims trenta anys, tres, una per dècada, han canviat els nord-americans el mot amb què defineixen els negres. Fins a la dècada dels 60 eren *niggers*, paraula emmanlevada al francès, actualment un insult prohibit per la llei i intromissible al diccionari. Durant els 70, van passar a ser *blacks*, el nom de les coses que no tenen color. I els 90 s'ha generalitzat *african-americans*, estranya denominació, però que, si més no, dóna una pista de

com va començar la relació. És curiós que, a un país que va segrestar un milió de persones de l'Àfrica i els va esclavitzar durant dos-cents cinquanta anys, li costi tant de trobar un nom propi adient.

Des de l'any 1964 els *african-americans* poden anar amb el mateix autobús o a la mateixa escola, seure a la mateixa taula, beure de la mateixa aixeta o votar en les mateixes eleccions que els blancs. Ara bé, l'any 1998 els negres, el 12% del total dels nord-americans, continuen essent un terç dels pobres (els hispànics en són un altre terç), quan els blancs, que sumen les tres quartes parts de la població, només tenen un 11,6% d'individus a la categoria d'indigents.

El racisme, perquè cal dir les coses pel seu nom, es pot explicar d'una altra manera: als Estats Units dels anys 90 no hi ha pràcticament atur, una mica menys del 5% de la població laboral. Però, si ho analitzem de prop, veurem que hi ha plena ocupació si hom és blanc, perquè els negres tenen, continuen tenint, dues vegades i mitja més de parats que no la resta de la població. Gairebé cinc vegades més que no els blancs, si hi comptem els que treballen a precari o a temps parcial.

Tothom sap que els Estats Units tenen la població penitenciària més gran del planeta. Exactament 1.630.940 persones, amb dades oficials del 1996. Es a dir, en proporció al nombre d'habitants, quatre vegades més que no el Canadà, cinc vegades més que no Mèxic o

sis vegades més que no la Unió Europea. Acostem l'objectiu per veure aquests nombres de més a prop: no és que hi hagi més negres a les presons que a les universitats, com sempre es diu, que n'hi ha, evidentment. És que un de cada tres negres de vint a vint-i-nou anys es troba en mans del sistema judicial, detingut, a la presó o en llibertat condicional. Això agreuja un problema de fons: més de la meitat dels nens negres no tenen un pare funcional. I dues de cada tres dones de color són mares solteres, i no necessàriament perquè ho hagin triat.

Destinació: la presó. Els negres de qualsevol edat que, recordem-ho, són el 12% dels nord-americans, i el 13% dels drogoaddictes del país, representen el 35% del total dels detinguts, el 55% dels condemnats, i el 74% dels empresonats per consum i tràfic d'estupefaents. Un percentatge que, per entendre'n el valor absolut, equival al 60% del total dels reclusos als establiments federals. On són els blancs? Aviat ho veurem: la possessió de cinc grams de cocaïna en pols, la forma de consum preferida dels blancs, és una falta lleu, penada amb un màxim d'un any de presó. La possessió dels mateixos cinc grams de cocaïna en *crack*, la forma afavorida pels negres, és automàticament un delicte greu, penat amb un mínim de cinc anys.

Voleu que parlem de població en general? D'acord, abandonem les presons, o les no-universitats. Totes les fonts coincideixen a dir que, a idèntica feina, un blanc sempre cobrarà més que no pas un negre. Segons dades del Departament de Comerç referides al 1992, cada família blanca tenia de renda anual mitjana cinc mil dòlars més que no una de color. I, a igualtat de condicions entre dos titulats universitaris, el blanc cobrava deu mil dòlars més de sou l'any. Aquestes diferències serien molt més grans, si ens referíssim exclusivament a les dones negres, una de les categories que més ha reulat aquestes últimes dècades.

La situació és pitjor pel que fa a

l'acumulació de capital. *Racial Attitudes in the 1990s: Continuity and Change* ("Continuisme i canvi en els comportaments racials dels anys 90"), un estudi publicat pels Departaments de Sociologia de les Universitats de Califòrnia a Los Angeles, i Urbana a Illinois, explica que, als negres nord-americans, només els arriben deu cèntims de cada dòlar que circula pel país.

Hi hagut millores aquests últims anys? Sí, algunes. El racisme nord-americà ha deixat de ser "biològic", basat en la creença majoritària que els negres són intel·lectualment inferiors, per passar a ser el que el mateix estudi anomena "*laissez faire racism*", racisme residual, de prejudicis, partidari de deixar les coses com estan. I les coses, pel que fa als negres, estan malament, amb tendència a empitjorar.

Hi ha més negres rics, o de classe mitjana, el 1998 que no el 1968, efectivament. Però, a la pràctica, només és pot sortir del forat de dues maneres: triomfant en esport, o "abandonant" la raça, trampolí previ i, sovint, imprescindible, al canvi de classe. Són els negres que, en paraules terribles que jo he sentit dir a força blancs "no sembla que ho siguin..."

Els dos estats més importants de la Unió, Califòrnia i Texas, han il·legalitzat "l'acció afirmativa", la legislació aprovada els anys 60 que reservava quotes mínimes als negres, i a algunes altres minories, a les universitats o en els contractes públics de l'estat. Des del 1993, vint-i-dos estats dels cinquanta que formen els Estats Units, els de més pes, han aprovat la llei Clinton "*Three strikes and you're out*", "A la tercera condemna, cadena perpètua". Les dades de Califòrnia, el primer estat a haver-la aplicat en massa, són prou eloqüents: el 85% dels condemnats sota la nova legislació ho són per delictes no violents. I el 43% d'aquests condemnats a cadena perpètua per l'acumulació de tres faltes menors són negres. Negres empresonats a un ritme tretze vegades superior al dels blancs.

Si tot això no és racisme, convidem, almenys, que es tracta d'una branca molt particular de l'estadística. I si Martin Luther King pogués tornar a agafar la línia blava de Washington, comprovaria que, desgraciadament, el seu somni, recollit per la constitució nord-americana, que tots hem estat creats iguals, encara és ben lluny de la realitat.

Joan Nogués (Washington)

Les estadístiques palesen que malgrat la millora en els drets civils dels anys 60, la discriminació continua essent esfereïdora. Si tenim en compte el treball precari o a temps parcial, l'atur es gairebé cinc vegades més gran en els negres que en els blancs.